

Ljubljana 2010

TEORIJA IN ZGODOVINA DRAME IN GLEDALIŠČE

Predmetni izpitni katalog za splošno maturo

Predmetni izpitni katalog se uporablja od spomladanskega izpitnega roka **2012**, dokler ni določen novi. Veljavnost kataloga za leto, v katerem bo kandidat opravljal maturo, je navedena v Maturitetnem izpitnem katalogu za splošno maturo za tisto leto.

ric

Državni izpitni center

KAZALO

1	UVOD.....	5
2	IZPITNI CILJI	6
2.1	Zunanji del izpita	6
2.2	Notranji del izpita.....	6
3	ZGRADBA IN OCENJEVANJE IZPITA	7
3.1	Shema izpita.....	7
3.2	Tipi nalog in ocenjevanje.....	7
3.3	Merila ocenjevanja izpita in posameznih delov	8
4	IZPITNE VSEBINE IN CILJI	11
4.1	Teorija drame in gledališča	11
4.2	Zgodovina drame in gledališča	13
4.3	Izbor dramskih besedil	16
5	PRIMERI NALOG ZA PISNI IZPIT	17
5.1	Naloge zaprtega tipa	17
5.2	Nalogi polodprtega tipa	19
5.3	Naloga odprtega tipa.....	20
6	NOTRANJI DEL IZPITA.....	21
6.1	Seminarska naloga	21
6.2	Ustvarjalna vaja (dosežek).....	22
7	KANDIDATI S POSEBNIMI POTREBAMI	24
8	LITERATURA.....	25

1 UVOD

Predmetni izpitni katalog za splošno maturo Teorija in zgodovina drame in gledališče (v nadaljnjem besedilu katalog) je namenjen kandidatom¹, ki so se odločili za teorijo in zgodovino drame in gledališče kot izbirni predmet pri splošni maturi. Temelji na veljavnem učnem načrtu za ta predmet² ter na sklepih Državne komisije za splošno maturo o strukturi izpitov in predmetnih izpitnih katalogov, opredeljenih v veljavnem *Maturitetnem izpitnem katalogu za splošno maturo*. Izpit splošne mature preverja znanje in spretnosti, pridobljene pri tem, delno pa tudi pri drugih strokovnih predmetih (pri umetnosti govora, umetnosti gibanja ter pri predmetu video in film) in pri ustvarjalnih vajah. V katalogu so zajete obvezne vsebine in cilji izpita splošne mature, zgradba izpita ter primeri izpitnih nalog z merili ocenjevanja.

¹ V predmetnem izpitnem katalogu uporabljeni samostalniki moškega spola, ki se pomensko in smiselno vežejo na splošna, skupna poimenovanja (npr. kandidat, ocenjevalec), veljajo tako za osebe ženskega kot moškega spola.

² Zgodovina in teorija drame in gledališča. Predmetni katalog – učni načrt. / Umetnost govora. / Umetnost gibanja. / Film in video. / Druge oblike samostojnega dela. Predmetni katalog – učni načrt. Umetniška gimnazija, dramsko-gledališka smer. Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo. Ljubljana: 1999. Sprejeto na seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 16.12.1999.

2 IZPITNI CILJI

Izpit splošne mature iz teorije in zgodovine drame in gledališča pokaže, kako dobro so kandidati usvojili oziroma dosegli funkcionalne in izobraževalne cilje pri strokovnih predmetih in pri ustvarjalnih vajah, koliko so ustvarjalni, govorno in telesno kultivirani, kritični, vztrajni, kakšen je njihov estetski okus, odnos do slovenske in svetovne dramatike ter do slovenskega in svetovnega gledališča, do njihovih prepletov in medsebojnega oplajanja.

Izpit splošne mature iz teorije in zgodovine drame in gledališča sestavljata dva dela:

1. izpitna pola (zunanji del izpita);
2. seminarska naloga in ustvarjalna vaja (dosežek) (notranji del izpita).

2.1 Zunanji del izpita

Z reševanjem izpitne pole kandidati pokažejo:

- širše in globlje poznavanje temeljne dramaturške teorije, pomembnejših slovenskih in svetovnih dramsko-gledaliških umetnin in dogodkov v zgodovini dramatike in gledališča;
- uporabnost temeljnega dramaturškega znanja in razčlenjevalnih spretnosti za literarno in dramaturško (uprizoritveno) razčlenjevanje in vrednotenje posameznih dramskih situacij in/ali celotnih dramskih besedil ter sprejemanje njihovih gledaliških uprizoritev;
- osnovne sposobnosti opredeljevanja, prepoznavanja, primerjanja, povzemanja, kritičnega vrednotenja branega dramskega besedila in/ali videne gledališke uprizoritve.

2.2 Notranji del izpita

► **Seminarska naloga**

S seminarsko nalogo kandidati pokažejo:

sposobnost razčlenjevanja, sklepanja, primerjanja, povzemanja, vrednotenja ter uporabe dramaturškega in teatrološkega znanja, pridobljenega pri predmetu teorija in zgodovina drame in gledališče, delno pa tudi pri drugih strokovnih predmetih (umetnost govora, umetnost gibanja, film in video).

► **Ustvarjalna vaja (dosežek)**

Kandidati pri ustvarjalni vaji pokažejo:

- sad svojega dela/ustvarjalnosti v kateri koli ustvarjalni vaji, npr. gledališki, gibalni, plesni, filmski (npr. sodelovanje pri postavitvi šolske gledališke uprizoritve, plesno-gibalni nastop, koreografija, glasbena oprema šolske gledališke uprizoritve, video-filmska oprema uprizoritve ali lastna video-oziroma filmska stvaritev, gledališki list s plakatom, scenografija, kostumografija ipd.);
- osnovne sposobnosti govorno-telesnega razčlenjenega besedila in zamišljanja njegove gledališke uprizoritve;
- obvladanje osnov gestikulacije, ritmike, gibanja, glasovnih modulacij (govorne, gibalne, improvizacijske, interpretativne, igralske spretnosti idr.);
- osnovno govorno-telesno kultiviranost idr.

3 ZGRADBA IN OCENJEVANJE IZPITA

Izpit splošne mature iz teorije in zgodovine drame in gledališča obsega reševanje izpitne pole, izdelavo seminarske naloge in prikaz kandidatovega dosežka pri ustvarjalni vaji.

3.1 Shema izpita

► Pisni izpit – zunanji del izpita

Izpitna pola	Trajanje	Delež pri oceni	Ocenjevanje	Pripomočki	Priloge
1	90 minut	80 %	zunanje	nalivno pero ali kemični svinčnik	odlomki iz izbranih dramskih besedil
Skupaj	90 minut	80 %			

► Seminarska naloga – notranji del izpita

	Delež pri oceni	Ocenjevanje	Obseg
Seminarska naloga	10 %	notranje	do 10 strani
Skupaj	10 %		

► Ustvarjalna vaja (dosežek) – notranji del izpita

Naslov vaje	Delež pri oceni	Ocenjevanje
Dramsko-gledališka, impro-zvočno-glasbena, gibalna, video-filmska, likovna vaja	10 %	notranje
Skupaj	10 %	

3.2 Tipi nalog in ocenjevanje

► Pisni izpit

Izpitna pola	Tip naloge	Število nalog	Ocenjevanje
1	Naloge zaprtega tipa (npr. naloge dopolnjevanja, s kratkimi odgovori, alternativne izbire, povezovanja, sklepanja, interpretacije in pojasnjevanja, kombinacije večstranske izbire in urejanja)	do 8	vsaka naloga do 10 točk
	Naloge polodprtega tipa (npr. naloge s kratkimi odgovori, strukturirane naloge)	do 12	vsaka naloga do 10 točk
	Naloge odprtega tipa (npr. tvorjenje besedila)	do 5	vsaka naloga do 10 točk
Skupaj		do 25	80 točk

Vsaka naloga izpitne pole je ocenjena z določenim številom točk. Med nalogami je praviloma tudi ustvarjalna, vezana na gledališko uprizorjanje (npr. predstavitev zamisli gledališke izvedbe dramskega lika).

► Seminarška naloga

Tip naloge	Ocenjevanje
Seminarška naloga	do 10 točk

► Ustvarjalna vaja (dosežek)

Tip vaje	Ocenjevanje
Dramsko-gledališka, impro-zvočno-glasbena, gibalna, video-filmska, likovna vaja	do 10 točk

3.3 Merila ocenjevanja izpita in posameznih delov

3.3.1 Deleži taksonomskih stopenj

Taksonomske stopnje	Izpitna pola 1	Seminarška naloga	Ustvarjalne vaje
I. znanje	10 %	–	–
II. razumevanje in uporaba	40 %	–	–
III. interpretacija in vrednotenje	30 %	10 %	10 %

3.3.2 Merila ocenjevanja posameznih delov izpita

Ocena kandidatov se oblikuje iz zunanjega in notranjega dela izpita.

PISNI IZPIT

Oceno zunanjega dela izpita kandidat pridobi pri pisnem izpitu, ocenjenem po načelih zunanjega ocenjevanja. Izpitna pola zagotovi 80 % ocene.

NOTRANJI DEL IZPITA

20-odstotni delež ocene notranjega dela izpita se pridobi iz seminarške naloge in ustvarjalne vaje (dosežka).

► Seminarška naloga

Seminarška naloga prinese kandidatom do 10 točk. Ocenjena je po načelih notranjega ocenjevanja.

Merila za ocenjevanje:

Točke	Merila
0 točk	Kandidat naloge ne izdela oziroma je ne odda pravočasno; seminarška naloga ne dosega standarda, določenega v katalogu; seminarška naloga ni bila pripravljena v skladu s pravili za izdelavo; obstaja utemeljen sum, da je kandidat ni izdelal samostojno;
1–2 točki	naloga je zelo skromna, močno naslonjena na vire, torej neizvirna, jezikovno in slogovno šibka, dramaturško in gledališko neinventivna; kandidat pokaže v njej zelo malo teoretičnega znanja, poznavanje snovi je nezanesljivo, izbrani problem je enostaven, oblikovanje skromno;
3–4 točke	naloga je povprečna, večinoma neizvirna, jezikovno in slogovno slaba, dramaturško in gledališko skorajda nedomiselnost, neprepričljiva,

oblikovana klišejsko, brez analitičnih prvin, pokaže malo teoretičnega znanja; izbrani problem ni zahteven, poznavanje snovi ni dovolj zanesljivo, oblikovanje je skromno;

- 5–6 točk naloga je le deloma izvirna, jezikovno in slogovno povprečna, a brez večjih napak, dramaturško in gledališko skromna, ne povsem prepričljiva, pokaže poznavanje literature in teme se vsaj poskuša lotiti problemsko; ima zelo malo prvin razpravljanja, refleksije, primerjanja, utemeljevanja in vrednotenja, delno je utemeljena literarno in je oblikovana;
- 7–8 točk naloga ni povsem izvirna, je jezikovno in slogovno dobra, večinoma prepričljiva, z zanimivo kompozicijo in hevristično-problemsko obravnavo; vsebuje prvine razpravljanja, primerjanja, utemeljevanja, vrednotenja, pokaže več kakor le osnovno teoretično znanje in oblikovana je pravilno;
- 9–10 točk naloga je povsem izvirna, jezikovno in slogovno kakovostna, skoraj brez napak, ima zanimivo, izvirno kompozicijo, je problemska in z bogato refleksijo; ima dovolj prvin razpravljanja, primerjanja, utemeljevanja, vrednotenja, pokaže kandidatovo široko teoretično znanje in bogate razglede po literaturi.

► **Ustvarjalna vaja (dosežek)**

Dosežek pri ustvarjalni vaji prinese kandidatom do 10 točk, ki so dodeljene po načelih notranjega ocenjevanja.

Merila za ocenjevanje:

Točke	Merila
0 točk	Kandidat ne more pokazati nobenega vidnejšega dosežka pri ustvarjalni vaji;
1–2 točki	dosežek je neopazen, nedomiseln, neprepričljiv; kandidat pokaže zelo malo strokovnega znanja in spretnosti; izrazno (telesno, gibalno, gestikulacijsko) je tog, govorno slab, z mnogimi napakami; v njem ni prvin kakovosti (te so navedene spodaj);
3–4 točke	dosežek je nedomiseln, neprepričljiv; kandidat pokaže malo strokovnega znanja in spretnosti; izrazno (telesno, gibalno, gestikulacijsko) je tog, jezikovno površen, z napakami; pokaže le nekaj prvin kakovosti;
5–6 točk	dosežek izraža nekaj domiselnosti ter je vsaj tu in tam prepričljiv; kandidat pokaže osnovno strokovno znanje in spretnosti; izrazno (telesno, gibalno, gestikulacijsko) in govorno je bolj razgiban, jezikovno le z nekaj napakami; pokaže več prvin kakovosti;
7–8 točk	dosežek pokaže več govorne in telesne domiselnosti; kandidat se poskuša vživeti v lik tudi telesno, gibalno, gestikulacijsko; govorno izvajanje je skoraj brez napak, prepričljivo; solidno strokovno znanje, spretnosti in več izvirnosti; dosti prvin kakovosti;
9–10 točk	dosežek je domiseln, opazen in odmeven, govorno (ritmično, melodično) zelo razgiban, jezikovno brez napak; kandidat se prepričljivo in izvirno (telesno, gibalno, gestikulacijsko) vživlja v lik; njegovo strokovno znanje je solidno in široko; vsebuje pomembne prvine kakovosti.

Pojasnilo: kakovostne prvine so npr. zbranost – lahkotnost – jasnost – naravnost – duhovitost – umirjenost – vzdržljivost – gibčnost – energičnost – vztrajnost – jezikovna pravilnost – obvladanje osnov govorne tehnike – telesno izražanje – ustreznost, izvedba in prepričljivost gest, premikov, ritmičnih modulacij – sposobnost aktualiziranja, pomnjenja, predstavitve uprizoritvenih zamisli, improvizacije in hitrega prilagajanja na menjavo okoliščin.

3.3.3 Končna ocena

Končna ocena izpita pri splošni maturi je seštevek odstotnih točk vseh treh delov izpita (izpitne pole, seminarske naloge in ustvarjalne vaje (dosežka)). Državna komisija za splošno maturo na predlog Državne predmetne komisije za splošno maturo za odrske stvaritve določi merila, kako se iz uspeha, izraženega v odstotnih točkah, določi uspeh na lestvici od nezadostno do odlično. Način pretvorbe odstotnih točk v ocene je enak za spomladanski in jesenski izpitni rok.

4 IZPITNE VSEBINE IN CILJI

Navedene izpitne vsebine in cilji so v skladu z veljavnim učnim načrtom za predmet teorija in zgodovina drame in gledališče.

4.1 Teorija drame in gledališča

Vsebine	Cilji
	Kandidat zna/pozna
1. Dramaturgija	razložiti pojme: dramaturgija, tradicionalna in moderna dramaturgija, teoretična in praktična dramaturgija, dramaturg, dramsko besedilo, gledališka uprizoritev, dramaturško razčlenjevanje, kritika in kritiški odzivi na dramsko besedilo in gledališko uprizoritev
2. Drama	opredeliti dramo
3. Gledališče	opredeliti gledališče
4. Dramsko besedilo	pojem, zgradbo, posebnosti, literarni in uprizoritveni fenomen dramskega besedila
5. Prožno-dramsko besedilo	primerjati obe besedilni vrsti
6. Dramsko besedilo – zapis	posebnosti zapisa in sprejemanja, glavno in stransko besedilo (dramatikovo neposredno nagovarjanje bralca in njegov posredni govor skozi like), hkratno prepolnost in nepopolnost dramskega besedila, pomen in smisel naznak – dramatikovih sugestij za uprizoritev (inscenacija), dramsko napetost, ki jo povzroči križanje interesov v nekem položaju
7. Vrste dramskih besedil	preduprizoritveno, uprizoritveno in uprizorjeno besedilo
8. Branje/razbiranje dramskega besedila	znajo brati in razbirati dramsko besedilo, poznajo bralne strategije, tehnike in metodične postopke
9. Kako brati dramo	Haymanov, Ballov in Vinaverjev model
10. Vrste branja	bralne tehnike, možnosti in smeri branja (uprizoritveno ali branje za oder, dramaturško, problemsko, v sebi, interpretativno, po vlogah, branje z ugotavljanjem sobesedila – okoliščin v posameznem položaju)
11. Dramaturško razčlenjevanje	dramaturške kategorije in poti njihovega razčlenjevanja (dramski prostor in čas, dramske okoliščine, liki, dramski dialog, dogajanje, dogodek, aktante, konstelacije, konfiguracije oziroma kompozicije, odrski jezik, uprizorljivost besedila)
12. Razčlenjevanje uvodnih naznak	razbiranje in dramaturške funkcije naslova, podnaslova, mota, seznama oseb/likov idr.
13. Razčlenjevanje dramskega prostora	dramaturške funkcije dramskega prostora/okolja in gledališkega prostora, vrste: realni/fiktivni, nevidni/vidni; teihoskopija; heterotopija in prostorska simultanost (vloga, pomen, možnosti scenografije in osvetlitve)
14. Gledališki prostor	gledališki prostor, oder kot "prostor igre": lokacija igre, pomen razdalj, funkcije in simbolika scenografije, predmetov, svetlobe, dramaturška vozlišča prostora (vogal, kot, zid, vmesni prostor, horizont), zunaj/znotraj, zgoraj/spodaj, spredaj/zadaj, naravnost/diagonalno, portal, scenografija (ikonizacija, predmeti v prostoru)

Vsebine	Cilji
15. Vrste odrov	iluzionistični, škatlasti, simultani, elizabetinski, abstraktni, improvizirani, lutkovni, ambientalni oziroma oder na prostem, gledališče v gledališču, epsko gledališče itd.
16. Razčlenjevanje dramskega in gledališkega časa	dramaturške funkcije časa (realni in fiktivni dramski in gledališki čas, čas pisanja, branja in nastajanja uprizoritve, čas uprizoritve, prikazani in neprikazani čas, objektivni in subjektivni čas)
17. Razčlenjevanje dramskega dogajanja in dramske zgodbe	konstitutivne prvine dogajanja: dramski in gledališki lik, govor; vrste dramskega dogajanja (naraščajoče, padajoče, glavno, stransko, prikazano, pripovedovano, kolektivno, zasebno), pojem in vloga dramskega položaja, dramskih likov, stopnje zapletanja in razpletanja dogajanja, fiktivne posledice
18. Razčlenjevanje dramske zgradbe ali kompozicije	vrste in funkcije kompozicije (analitična, sintetična in linearna), pojme: dramski prizor, slika, dejanje, povezovanje prizorov
19. Razčlenjevanje dramskih in gledaliških likov	dramaturške funkcije likov, aktantsko razčlenjevanje, uporabnost statistične dramaturgije, vrste likov: dramski (brani), gledališki (opazovani), glavni, stranski, epizodni, komitantni in alternativni liki, razčlenjevalne, označevalne in konfiguracijske možnosti ter konstelacije
20. Razčlenjevanje dramskega dialoga, kontekstov, naznak (didaskalij) in didaskaličnih prvin, jezika in sloga (figuriranja)	dramaturške funkcije dramskega govora (dialoga), zgradbo dialoga, govorne možnosti, razlike med vsakdanjim in dramskim govorom, pojem govornega položaja, figure povezovanja, kontekstno razčlenjevanje, simbolizacijo, ironične razsežnosti, metaforiko, metonimičnost, dramski oksimoron, kontraste in drugo podobje
21. Razčlenjevanje dramskih motivov, motivacijskih sil in tem	vrste dramskih motivov, tem, motivacij
22. Ekspliciranje dramskega besedila	funkcionalno in motivacijsko eksplicirati dramsko besedilo, ga zvrstno tipologizirati oziroma razvrstiti, poiskati dramatikove bio- in bibliografske podatke ter jih uporabiti pri interpretaciji
23. Interpretacija in ovrednotenje dramskega besedila	besedilo interpretirati in ga ovrednotiti (zapisati kritično presojo)
24. Razred kot dramsko-gledališka delavnica	delovati in sodelovati v dramsko-gledališki delavnici, vaditi, izvesti svoje in tuje uprizoritvene zamisli ter pri tem uporabljati teoretično znanje
25. Dramska umetnina – gledališka umetnina	opredeliti in shematično prikazati obe vrsti umetnin, dramsko in gledališko, določiti in razložiti njune temeljne kategorije in načrtovati gledališko konkretizacijo
26. Sprejemanje dramske in gledališke umetnine	opaziti in razložiti finejše razlike v sprejemanju dramske in gledališke umetnine
27. Spoznavanje gledališča in gledališke umetnosti	gledališče in temeljne gledališke prvine (avtor, besedilo, igralci, občinstvo), bistvo in pomen gledališkega dogodka, temeljne gledališke konvencije in kategorije (uprizarjenje, vrste odrskega prostora, scenografij, učasenje, gledališki položaj, pomen in funkcija razsvetljave, tipi in naloge uprizoriteljev)
28. Kako gledati uprizoritev	oceniti videno gledališko uprizoritev (pridobivanje kritične zmožnosti, vzgoja lastnega estetskega okusa)

Vsebine	Cilji
29. Uprizoritev dramskega besedila	predvideti uprizoritvene možnosti, načrtovati in uresničiti različne vaje
30. Uprizoritev izbranega/ustvarjenega dramskega položaja	simulirati in konkretizirati uprizoritveni postopek, arhivirati razredno uprizoritev, gledati-videti, poslušati-slišati, razumeti, oceniti, snemati gledališko uprizoritev
31. Uprizoritelj	vrste uprizoriteljev, vloge in naloge v oblikovalnih postopkih razredne uprizoritve, ki jih opravljajo režiser, dramaturg, lektor, inspicient, scenograf, kostumograf, skladatelj, šepetalka, postavljaivec luči, lučni vodja, tonski vodja, rekviziter, frizer, masker, lasuljar, garderober, odrski mojster, pomočniki, igralci, statisti
32. Priprave na ogled gledališke uprizoritve	vrste in govorice delnih gledaliških sistemov
33. Po ogledu	sodelovati v problemsko-kritični razpravi, ovrednotiti videni gledališki dogodek
34. Uprizoritveni algoritem (a)	napisati uprizoritveno besedilo za razčlenjeno dramsko besedilo/položaj in druge vrste scenarijev (za film, za video), predvideti tehnične rešitve
Uprizoritveni algoritem (b)	sodelovati pri izbiri igralcev (avdicija) in nosilcev uprizarjanja
Uprizoritveni algoritem (c)	vlogo in naloge dramaturga
Uprizoritveni algoritem (č)	aranžirno vajo, mizanscensko razpostavljanje, igro kot govorno in telesno interpretacijo vloge/lika
Uprizoritveni algoritem (d)	tehnične vaje, vloge in naloge tehničnih sodelavcev
Uprizoritveni algoritem (e)	načine in oblike arhiviranja dejavnosti v razredu kot dramsko-gledališki delavnici
Uprizoritveni algoritem (f)	povzeti in vrednotiti delo v dramsko-gledališki delavnici
35. Praktična dramaturška razčlemba izbranega dramskega položaja/dramskega besedila in priprave na razredno uprizoritev	brati, razbirati, razčlenjevati, glasno brati, interpretirati, vaditi, uprizarjati, gledati in vrednotiti

4.2 Zgodovina drame in gledališča

Vsebine	Cilji
	Kandidat zna/pozna
1. Začetki gledališča, oblikovanje zbora, vloge solistov	prve oblike javnega gledališkega uprizarjanja, vlogo zbora in solistov
2. Antično gledališče: grško in rimsko gledališče	antično gledališče ter bistvene dramaturške, etične in estetske značilnosti Ajshilove tragedije Peržani in/ali Uklenjeni Prometej in/ali Oresteja in/ali Evripidove Medeje
3. Grška tragedija, izvor, značilnosti, tragičnost, uprizarjanje	bistvene dramaturške, etične in estetske značilnosti ter posebnosti Sofoklejevih tragedij Kralj Ojdp in/ali Antigona
4. Grška in rimska komedija – izvor, komičnost, komedijske strategije, rimsko gledališče	bistvene dramaturške, etične in estetske značilnosti Aristofanove komedije Lizistrata in/ali Plavtovih Dvojčkov
5. Rojevanje teoretske misli o drami	teoretično dramsko misel v Aristotelovi Poetiki

Vsebine	Cilji
6. Srednjeveško gledališče	srednjeveško uprizarjanje duhovnih iger v cerkvah in pred njimi (na trgih), njihov izvor in oblike (duhovne, liturgične igre, farse, pasijonske igre, moralitete), bistvene dramaturške, etične in estetske značilnosti Slehernika in/ali Burke o jezičnem dohtarju
7. Renesančno gledališče (a)	glavne renesančne dramske žanre (tragedija, komedija, interludij, pastirska igra, mešani žanr, pastorala)
Renesančno gledališče (b)	bistvene dramaturške, etične in estetske značilnosti izbrane/-ih dram/-e (Calderonov Sodnik Zalamejski in/ali Machiavellijeva Mandragola), commedie dell'arte, Shakespearovih dram (Hamlet/Romeo in Julija; Othello in/ali Kralj Lear in/ali Beneški trgovec in/ali Julij Cezar in/ali Macbeth in/ali Kar hočete ...)
8. Začetki slovenskega gledališča in dramsko-gledališke teorije	začetke slovenskega gledališča, bistvene dramaturške, etične in estetske značilnosti Romualdovega Škofjeloškega pasijona in Devove operete Belin
9. Razsvetljenstvo: rojstvo slovenskega gledališča	bistvene dramaturške, etične in estetske značilnosti Linhartove komedije Ta veseli dan ali Matiček se ženi
10. Klasicistično gledališče	dramsko-gledališko teorijo (D'Aubignac, Boileau) in prakso v obdobjih klasicizma, baroka in rokokoja, njuno družbeno vlogo, uprizarjanje, bistvene dramaturške, etične in estetske značilnosti izbrane/-ih dram/-e: Corneillove tragikomedije Cid in/ali Racinove tragedije Fedra, Molièrovih komedij (Tartuffe/Namišljeni bolnik; Ljudomrznik in/ali Skopuh in/ali Don Juan)
11. Razsvetljensko gledališče	dramsko-gledališko teorijo (Lessingova Hamburška dramaturgija, Diderotov Paradoks o igralcu) in prakso v obdobju razsvetljenstva, bistvene dramaturške, etične in estetske značilnosti izbrane/-ih dram/-e (Lessingova meščanska drama Modri Natan in/ali Goldonijeva komedija Primorske zdrahe in/ali komedija Figarova svatba P. Beaumarchaisa)
12. Predromantično in romantično gledališče	spoznavanje dramsko-gledališke teorije in prakse v obdobju romantike, bistvene dramaturške, etične in estetske značilnosti izbrane/-ih dram/-e: Goethejev Faust in/ali Schillerjeva tragedija Spletke in ljubezen/Maria Stuart/Viljem Tell/Don Carlos in/ali Kleistov Razbiti vrč
13. Moderna dramatika in gledališče	dramsko-gledališko ustvarjanje v obdobjih realizma, naturalizma in moderne, bistvene dramaturške, etične in estetske značilnosti izbrane/-ih dram/-e: Büchnerjeva realistična drama Vojček in/ali Gogoljeva realistična komedija Revizor, naturalistično-simbolistična dramatika H. Ibsena (Strahovi in/ali Nora), A. Strindberga (Gospodična Julija), P. Čehova (Striček Vanja in/ali Češnjev vrt in/ali Tri sestre) in Wildova simbolistična poetična drama Saloma in/ali njegova komedija Važno je imenovati se Ernest
14. Slovenska dramatika in gledališče v 19. stoletju	slovensko dramsko-gledališko teorijo na prehodu od romantike k realizmu (Nolli, Janežič, Pivko, Levstik, Stritar), pomen Slovenskega dramatičnega društva in zbirke Talija, bistvene dramaturške, etične in estetske značilnosti Levstikovega Tugomerja
15. Slovenska dramatika in gledališče ob prelomu stoletij	bistvene dramaturške, etične in estetske značilnosti izbrane/-ih dram/-e: Medvedove realistične drame Kacijanar

Vsebine	Cilji
	in/ali naturalistične drame Z. Kveder Amerikanci in/ali Kraigherjeve Školjke in/ali Finžgarjevih ljudskih iger Veriga/Razvalina življenja in/ali Kristanovega Kata Vrankovića in Cankarjevih osrednjih dram (Hlapci, Kralj na Betajnovi, Pohujšanje v dolini šentflorjanski, Za narodov blagor), Župančičeve poetične drame Veronika Deseniška
16. Slovenska dramsko-gledališka teorija v 20. st.	glavne slovenske dramsko-gledališke teoretike (I. Grafenauer, V. in L. Kralj, F. Koblar, F. K. Kalan, J. Vidmar, D. Moravec, A. Inkret, D. Poniž, B. Lukan idr.)
17. Moderna slovenska dramatika in gledališče	razvoj in oblike slovenske dramske in gledališke produkcije med obema vojnoma, tedanjo dramsko in gledališko teorijo, družbeno vlogo gledališča, dramsko-gledališko slovensko periodiko, knjižne zbirke in tiske (npr. zbirko Mestnega gledališča ljubljanskega, revijo Maska, zbirko Dokumenti SGM, gledališke liste idr.)
18. Slovenska ekspresionistična dramatika	dramsko-gledališko prakso v obdobju ekspresionizma, dramske vrste (npr. idejno dramo, ekspresionistično enodejanko), dramaturške, gledališke, moralno-etične in estetske značilnosti in posebnosti izbrane/-ih dram/-e: Pregljevih Beračev in/ali Majcnove Kasije in/ali Remčeve Magde in/ali Leskovčevih Dveh bregov in/ali Jarčevega Vergerija
19. Mešani dramski žanr	podrobneje dramaturško razčleniti izbrano besedilo, pozna sodobne uprizoritvene tehnike, simultano uprizarjanje, groteskne prvine v modernem slovenskem gledališču, dramaturške, gledališke, moralno-etične in estetske značilnosti in posebnosti izbrane drame: Grumova groteskna drama Dogodek v mestu Gogi
20. Socialnokritični realizem in obdobje upora	dramsko-gledališko teorijo in prakso v obdobju socialnokritičnega realizma in upora, dramaturške, gledališke, moralno-etične in estetske značilnosti in posebnosti izbrane/-ih dram/-e: B. Krefta Celjski grofje in/ali Kranjski komedijanti, Potrčevi Krefli, partizanska dramatika (Borovi Raztrganci in/ali Klopčičeva Mati)
21. Moderne dramsko-gledališke teorije	bistvena dognanja katerega izmed vidnejših dramsko-gledaliških teoretikov, npr. Wagnerja, Freytaga, Appie, Craiga, Artauda, Mejerholda, Stanislavskega, Tairova, Brechta, Grotowskega, Brooka, Pfistra, Ubersfeldove, Szondija, Melchingerja, Pavisa idr.
22. Svetovna dramatika in gledališče v 20. stoletju	oblike in vrste gledališkega uprizarjanja po drugi vojni: eksperimentalno, plesno, japonsko gledališče – obredne prvine (Schechner), lutke, kabaret, pantomima, projekti, spektakli, poulično gledališče, operno in operetno gledališče; dramsko-gledališka praksa v obdobju modernizma, dramaturške, gledališke, moralno-etične in estetske značilnosti in posebnosti izbrane/-ih dram/-e: O'Neill – Strast pod bresti in/ali Dolgega dne potovanje v noč in/ali Shaw – Pigmalion; Brecht – Mati Korajža in njeni otroci; Pirandello – Šest oseb išče avtorja in/ali Eliotova poetična drama Umor v katedrali in/ali Lorcov Dom Bernarde Alba; Anouilhova "briljantna drama", Antigona in/ali Jarryjeva fantastično-groteskna igra Kralj Ubu in/ali Genetova drama krutosti Balkon; Sartrova eksistencialistična drama Zaprta vrata; Krleževa drama Gospoda Glembajevi in/ali Dürrenmattova absurдна tezna

Vsebine	Cilji
23. Slovenska povojna dramatika in gledališče	drama, "tragična komedija" Fiziki; Beckettova drama absurda Čakajoč Godota in/ali Ionescova Plešasta pevka; moderne in postmoderne drame: Osbornova drama Ozri se v gnevu in/ali Mrožkov Tango in/ali Millerjeva drama Trgovski potnik in/ali Albeejeva kultna igra Kdo se boji Virginije Woolf? in/ali Mametova Oleanna slovensko dramsko-gledališko prakso po drugi svetovni vojni, dramaturške, gledališke, moralno-etične in estetske značilnosti in posebnosti izbrane/-ih dram/-e: Smoletova Antigona in Torkarjeva Pisana žoga in/ali Hiengov Osvajalec in/ali Kozakova Afera/Dialogi in/ali Javorškovo Povečevalno steklo in/ali Zupanova Stvar Jurija Trajbasa/Bele rakete letijo na Amsterdam in/ali Zajčeva poetična drama Voranc/Otroka reke in/ali Strnišev/-e/-i Samorog/Žabe/Ljudožerci in/ali Božičeva groteska Vojaka Jošta ni in/ali Šeligova Ana in/ali Partljičev Moj ata, socialistični kulak in/ali Jančarjev Veliki briljantni valček in/ali Zupančičev Vladimir in/ali Jovanovičeva drama Zid, jezero in/ali Jesihovi Grenki sadeži pravice in/ali Svetinova Šeherezada/Vrtovi in golobica in/ali Šömen-Kmecl: scenarij Poet

4.3 Izbor dramskih besedil

Državna predmetna komisija za splošno maturo za odrske stvaritve razpiše za zaključni letnik izbor dramskih besedil za pisni izpit in seminarsko nalogo.

Izbor dramskih besedil se za zaključni letnik objavi pred začetkom šolskega leta, v skladu s Koledarjem splošne mature, na spletni strani Državnega izpitnega centra (www.ric.si).

5 PRIMERI NALOG ZA PISNI IZPIT

5.1 Naloge zaprtega tipa

5.1.1 Naloga dopolnjevanja

Dopolnite:

Dramsko-gledališki diskurz je množica jezikovnih _____, ki jih proizvedejo _____ in _____.

Pojasnite dvojno izjavljanje v dramskem besedilu:

(5 točk)

Rešitve in navodilo za ocenjevanje

znakov (1 točka) – dramatik (1 točka) – uprizoritelji (1 točka); hkrati: avtorjev premi diskurz (1 točka) in odvisni diskurz likov (1 točka).

Skupaj 5 točk.

5.1.2 Naloga s kratkimi odgovori

Kateri znameniti ruski režiser je vplival na Grumovo odločitev za posebno "scenografijo"?

(1 točka)

Rešitev in navodilo za ocenjevanje

Tairov

1 točka

5.1.3 Naloga alternativne izbire

Odgovorite (obkrožite pravilni odgovor):

1.1 Ali tradicionalno dramsko besedilo lahko beremo tako kakor pesem, esej, prozo?	DA	NE
1.2 Je dramsko besedilo sploh mogoče brati brez misli na (u)gledališčenje?	DA	NE
1.3 Ga je mogoče razbirati brez osnovnega dramaturškega/gledališkega znanja?	DA	NE
1.4 Beremo pri prvem branju tudi naznake?	DA	NE
1.5 Spodbuja dramaturško branje tudi domišljijско gledališčenje?	DA	NE

(5 točk)

Rešitve in navodilo za ocenjevanje

1.1 NE (1 točka)

1.2 NE (1 točka)

1.3 NE (1 točka)

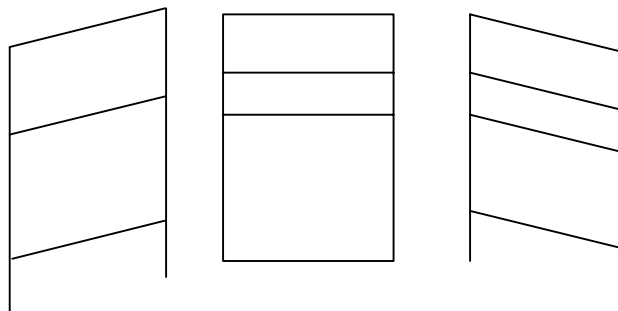
1.4 DA (1 točka)

1.5 DA (1 točka)

Skupaj 5 točk.

5.1.4 Naloga povezovanja

V ustrezne prazne prostore – "sobe" – na skici vpišite ime in temo, ki je osrednji problem v njej živečega Gogovca/Gogovke.

Teme: travmatično stanje, trpljenje, gnus, ljubezen, željnost, sovraštvo, igra, spolna neizživetost, fetišizem.

(3 točke)

Rešitve in navodilo za ocenjevanje

Leva hiša: Hana – travmatično stanje, gnus;

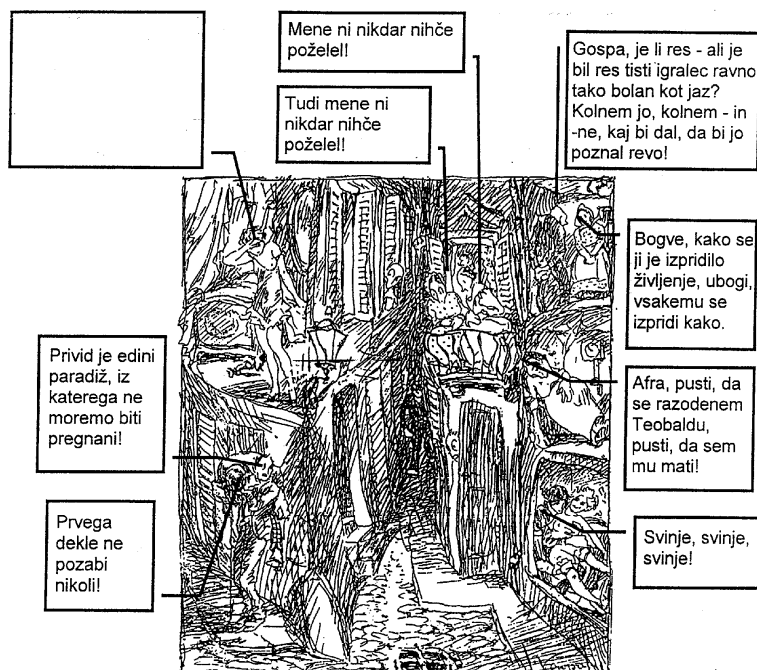
srednja hiša od zgoraj dol: Klikot – ljubezen; Afra in Tarbula – spolna neizživetost/sovraštvo;

desna hiša od zgoraj dol: Teobald – igra; Elza – trpljenje; Gapit z lutko – fetišizem, željnost.

Za osem do devet pravilno vpisanih tem 3 točke, za šest do sedem 2 točki, za štiri do pet 1 točka.

5.1.5 Naloga sklepanja

V levi zgornji prazni kvadrat dopišite repliko, ki je po vaši presoji ključna za Hano. Pomagajte si z besedilom.

(2 točki)

Rešitve in navodilo za ocenjevanje

Npr.: Prvi se ne pozabi nikoli!/Moje jutro!/Treba se ga je bilo vendar osvoboditi!/Naj živi, naj živi – samo da je mrtev!

2 točki

5.1.6 Nalogi interpretacije in pojasnjevanja

1. primer

Kateri dve nasprotujoči si lastnosti ima dramsko besedilo in kako ju upoštevajo uprizoritelji?

(4 točke)

Rešitve in navodilo za ocenjevanje

Prepolnost in nepopolnost (2 točki); uprizoritelji ju praznijo (brisanje naznak) oziroma polnijo (praznine) (2 točki).
Skupaj 4 točke.

2. primer

Pojasnite termina:

drama: _____

dramaturgija: _____

(4 točke)

Rešitve in navodilo za ocenjevanje

Drama je književno delo, ki pripada dramatiki (1 točka) in je praviloma namenjeno gledališkemu prikazovanju (1 točka).

Dramaturgija je teoretična refleksija o drami in gledališču (1 točka)/je literarna in gledališka veda, ki dramsko besedilo razume kot literarni, dramaturški in gledališki uprizoritvi namenjeni fenomen (1 točka).

Skupaj 4 točke.

5.1.7 Naloga kombinacije večstranske izbire in urejanja

Podčrtajte med navedenimi vlogami občinstva tisto, ki je po vašem mnenju najpomembnejša:

je pasivni sprejemnik – je opazovalec, ki se ne more sproti glasno odzivati – je odločilni akter, ki izbira z odra poslane informacije in ustvarja pomen celotne uprizoritve – sočustvuje z liki, presoja njihova dejanja in besede – je glavni kritik pokazanega.

(2 točki)

Rešitev in navodilo za ocenjevanje

je odločilni akter, ki izbira z odra poslane informacije in ustvarja pomen celotne uprizoritve
2 točki

5.2 Nalogi polodprtega tipa

5.2.1 Naloga s kratkimi odgovori

(Op.: kandidat ima ob sebi besedilo S. Gruma Dogodek v mestu Gogi.)

Določite razliko med dramskim in gledališkim likom:

(2 točki)

Rešitev in navodilo za ocenjevanje

Dramski lik nastaja v bralcu ob branju dramskega besedila (1 točka), gledališki pa v gledalcu ob gledanju gledališke uprizoritve (1 točka), upoštevajoč celotni besedilni/uprizoritveni kontekst.
2 točki

5.2.2 Strukturirana naloga

1 V 2. dejanju Dogodka je Grum uporabil daljši navedek.

1.1 Navedite dramo, iz katere je navajal: _____,

in njenega avtorja: _____.

Oblikovana je z/s _____ kompozicijo.

1.2 V eni povedi povzemite dogajanje navedene drame do izbranega položaja:

1.3 Pojasnite dramaturško funkcijo tega/takšnega daljšega navedka:

(5 točk)

Rešitve in navodilo za ocenjevanje

1.1 Strahovi (1 točka); H. Ibsen (1 točka); analitično (1 točka);

1.2 V povedi mora kandidat omeniti oba osrednja dramska lika, Osvalda in gospo Alvingovo, in navesti, kaj mati spoznava o sinu; npr. grbavi Teobald, ki bi rad postal igralec, torej umetnik, vadi sklepni prizor Strahov ter z njim izraža sebe in svoj pogled na svet in človeka, "sonce" razume kot Gogovec. (1 točka)

1.3 Npr.: označevanje lika (odgovor določimo na moderaciji). (1 točka)

Skupaj 5 točk.

5.3 Naloga odprtega tipa

5.3.1 Tvorjenje besedila

Ključni, prelomni dogodek drame je povezan z osrednjim ženskim likom. V krajši refleksiji (od 190 do 210 besed) opišite ta dogodek, razložite njegov dramaturški pomen in posledice za lik. Pazite na jezik.

(10 točk)

Rešitev in navodilo za ocenjevanje

Krajša (esejistična) refleksija o Hani:

Za opis dogodka do 2 točki, za razlago dramaturškega pomena ključnega dogodka, tj. Haninega udarca, do 3 točke, za navajanje posledic za Hano do 2 točki, za ustrezno dolžino 1 točka (dolžina od 190 do 210 besed je 1 točka, za manj ali več besed je 0 točk), za jezikovno pravilnost 2 točki (2 jezikovni napaki – 1 točka, pazimo zlasti na navajanje).

Skupaj 10 točk.

6 NOTRANJI DEL IZPITA

6.1 Seminariska naloga

6.1.1 Izbor teme in opredelitev problema

Seminariska naloga mora biti izdelana v skladu s *Pravili za izdelavo seminarske naloge pri splošni maturi*, ki jih sprejme Državna komisija za splošno maturo in so objavljena na spletnih straneh www.ric.si.

Naslov seminarske naloge lahko kandidat izbere s seznama, ki ga je potrdila Državna komisija za splošno maturo in je objavljen v *Stalnem katalogu naslovov seminarskih nalog*. Katalog objavi Državni izpitni center na spletnem naslovu www.ric.si. Kandidat ali učitelj, ki kandidata poučuje in vodi (v nadaljnjem besedilu učitelj), lahko predlagata nove naslove seminarskih nalog, ki pa jih mora na podlagi mnenja Državne predmetne komisije za splošno maturo za odrske stvaritve potrditi Državna komisija za splošno maturo.

Seminariska naloga se veže na izbrana dramska besedila oziroma na teme/besedila, navedene/-a v Izpitnih vsebinah in ciljih. Je individualno in samostojno pisno teoretično razmišljanje, v katerem kandidat zastavi in razvije problem, vezan na strokovne teme ali na besedila, ki jih z izbiro dramskih besedil za vsako leto določi Državna predmetna komisija za splošno maturo za odrske stvaritve. Pokaže sposobnosti pisnega oblikovanja idej, zamisli gledališčena, povezovanja teorije s prakso: lahko razčleni gledališko uprizoritev, dramsko besedilo, lik, ključne položaje, kronotop, utemelji scenografsko, kostumografsko, lučno, glasbeno, videoopremo gledališke uprizoritve, kritiške presoje uprizoritve, različne uprizoritvene zamisli posameznega dramskega besedila/fragmenta s predstavitvijo teh zamisli itd.

6.1.2 Koraki pri izdelavi

Pred pisanjem se kandidat odloči za temo oziroma problem in jo/ga opredeli. Zbere ustrezno literaturo, jo preštudira in izdela vsebinsko zasnovo naloge. Problem se ostri ne le ob prebiranju strokovne literature, ampak tudi ob gledanju gledališke uprizoritve v živo ali na ustreznih videoposnetkih, ob poslušanju avdioposnetkov ipd. Spozna razpoložljive vire, najpomembnejšo literaturo (osnovno dramsko besedilo v različnih izdajah, komentarje, ocene, poročila o uprizoritvah, pisma, spomine, slikovno in drugo gradivo v posameznih knjižnicah in gledališčih idr.) in nekaj gledaliških virov (npr. gledališke liste, ocene, plakate, režijske knjige, video- oziroma avdioposnetke uprizoritev in tematskih oddaj, intervjuje, portrete, filme ipd.).

6.1.3 Obseg in oblika

Seminariska naloga je dolga do deset strani. Lahko so ji dodane priloge.

6.1.4 Sestavine

Naloga, ki mora biti jezikovno pregledana, vsebuje:

- **naslovno stran**, ki vsebuje naslov naloge, kandidatovo in učiteljevo ime, ime šole in leto izdelave;
- **naslov in podnaslov**: v podnaslovu kandidat opozori na problem, ki ga obdeluje;
- **ključne besede**: pet ključnih besed;
- **uvod**: predstavitev teme, problema, raziskovalne poti, zbiranja literature in drugih virov, navedba tistih avtorjev, ki so o problemu že pisali, in zgoščena predstavitev njihovih dognanj;

- **osrednji del:** v obliki razlage, razprave, poročanja; vsebuje prvine opisovanja, povzemanja, primerjanja, presojanja, utemeljevanja, komentiranja, navajanja, grafičnega ponazarjanja, vrednotenja in uprizarjanja; kandidat zbrane informacije navede, jih smiselno vdela v razvijanje lastne teze in kritično ovrednoti; jedro naloge je večodstavčno ali večdelno; posamezni odstavki oziroma deli so zaradi preglednosti oštevilčeni; jedro naloge je obogateno s praktičnimi, izvedbenimi in uprizoritvenimi zamislimi (grafično v prilogah);
- **sklepne misli:** prinesejo jasen zapis teze, povzetek razvijanja misli, dognanja, kritično ovrednotenje lastnega dela; lahko so opozorilo na nerešene probleme;
- **vire in literaturo:** kandidat navede literaturo in vire, ki jih je uporabil pri izdelavi seminarske naloge;
- **priloge** (videozamisli, oblikovane elektronsko).

6.1.5 Navedba literature

Ustrezno literaturo in vire kandidat poišče v domači, šolski, mestni ali kateri koli drugi knjižnici oziroma gledališču ali muzeju. Raznovrstna literatura in viri omogočijo osvetlitev problema z različnih gledišč/stališč ter bolj objektivno utemeljevanje subjektivnih pogledov. Dramaturška seminarska naloga se sklene s krajšo (tudi grafično) predstavitevjo uprizoritvene vizije oziroma praktično aplikacijo na gledališče(-njo). Kandidat si pomaga z računalnikom.

Citiranje mora biti pravilno in po mednarodnih standardih ISO.

6.1.6 Učiteljeva pomoč pri izdelavi

Seminarsko nalogo lahko kandidat izdela pri katerem koli strokovnem predmetu dramsko-gledališke smeri umetniške gimnazije (korelacije, interdisciplinarno povezovanje), ne le pri predmetu teorija in zgodovina drame in gledališče. Nalogo oblikuje pod vodstvom učitelja, ki ga usmerja k virom in literaturi, mu svetuje, sodeluje pri sooblikovanju hipoteze in razvijanju teze, pomaga odpravljati nastale težave, spremlja kandidatovo delo in ga nazadnje oceni.

6.1.7 Merila ocenjevanja

Nalogo oceni učitelj in oceno pisno utemelji. Upošteva strokovnost, sposobnost in kakovost razčlenjevanja in sinteze, poznavanje gradiva, utemeljevanje, povezovanje, primerjanje, sklepanje, oblikovanost in jezikovno pravilnost naloge ter izvirnost.

Merila so natančno navedena v poglavju 3.3.2.

6.2 Ustvarjalna vaja (dosežek)

Ustvarjalno vajo (dosežek) kandidat izoblikuje pri kateri koli ustvarjalni delavnici (dramsko-gledališki, impro-, zvočno-glasbeni, gibalni, video-filmski ali likovni).

6.2.1 Namen

Kandidat pokaže različne, usklajene in ustvarjalne sposobnosti oziroma spretnosti (npr. dramaturške, gledališke, filmske, gibalne, likovne, govorne) ali sposobnosti tvorjenja izvirnega dramskega besedila ali scenarija katere koli vrste (gledališkega, filmskega, video- itd.).

6.2.2 Vsebina

Pri tem so na voljo naslednje možnosti:

sodelovanje pri režiji šolske gledališke uprizoritve, plesno-gibalni nastop, koreografija, glasbena oprema šolske gledališke uprizoritve, video-filmska oprema uprizoritve ali lastna video- oziroma filmska stvaritev, gledališki list s plakatom, scenografija, kostumografija ipd.

6.2.3 Merila ocenjevanja

Kandidat prijavi ustvarjalno vajo (dosežek) šolski maturitetni komisiji za splošno maturo. Zanje prejme do 10 točk ali 10 % ocene. Vajo (dosežek) oceni učitelj.

Pri ocenjevanju ustvarjalne vaje (dosežka) se upoštevajo kandidatova govorna in telesna kultiviranost, izvirnost in prepričljivost interpretacije, prvine kakovosti, odnos do skupine, prostora in predmetov, vztrajnost, celoten vtis in kritični odmevi.

Merila so natančno navedena v poglavju 3.3.2.

7 KANDIDATI S POSEBNIMI POTREBAMI

Z Zakonom o maturi in na njegovi podlagi sprejetimi podzakonskimi akti je določeno, da kandidati opravljajo maturo pod enakimi pogoji. Kandidatom s posebnimi potrebami, ki so bili usmerjeni v izobraževalne programe z odločbo o usmeritvi, v utemeljenih primerih pa tudi drugim kandidatom (poškodba, bolezen), se lahko glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje prilagodi način opravljanja mature in način ocenjevanja znanja.³

Možne so te prilagoditve:

1. opravljanje mature v dveh delih, v dveh zaporednih izpitnih rokih;
2. podaljšanje časa opravljanja (tudi odmorov; mogočih je več krajših odmorov) in prekinitev izpita splošne mature po potrebi;
3. prilagojena oblika izpitnega gradiva (npr. Braillova pisava, povečava, zapis besedila na zgoščenki, zvočni zapis besedila na zgoščenki ...);
4. poseben prostor;
5. prilagojena delovna površina (dodatna osvetlitev, možnost dviga mize ...);
6. uporaba posebnih pripomočkov (računalnik, Braillov pisalni stroj, ustrezna pisala, folije za pozitivno risanje ...);
7. izpit s pomočnikom (npr. pomočnik bralec, pisar, tolmač v slovenski znakovni jezik, pomočnik za slepe in slabovidne);
8. uporaba računalnika za branje in/ali pisanje;
9. prirejen ustni izpit in izpit slušnega razumevanja (oprostitev, branje z ustnic, prevajanje v slovenski znakovni jezik);
10. prilagojeno ocenjevanje (npr. napake, ki so posledica kandidatove motnje, se ne upoštevajo; pri ocenjevanju zunanji ocenjevalci sodelujejo s strokovnjaki za komunikacijo s kandidati s posebnimi potrebami).

³ Besedilo velja za vse predmete splošne mature in se smiselno uporablja pri posameznem izpitu splošne mature.

8 LITERATURA

Učbeniki in učna sredstva, ki jih je potrdil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje, so zbrani v Katalogu učbenikov za srednjo šolo in objavljeni na spletni strani Zavoda Republike Slovenije za šolstvo www.zrss.si.